

HANEKE'S BABY

Istoria artelor sau memoriile unui veleitar incognito ar fi primul roman al lui Vlad Drăgoi*, un proiect literar obscur, publicat la o editură de nișă, adică un experiment prematur, predestinat anonimatului. Lăsând la o parte acest debut, (re)apropierea lui Drăgoi de proză putea fi resimțită încă din finalul *Eschivei* (vezi excepționalul poem *Elsa*), atunci când plămânii poetului se hipertrofiaseră bine, iar scriitura, deja substanțial epicizată, simțea nevoia unui spațiu mai amplu de desfășurare. Un pas în direcția prestabilită de volumul publicat la Cartea Românească, *Sergio Leone* pare chiar materialul din care, numai doi ani mai târziu, va germina romanul de la Polirom. Citite diacronic, cele trei cărți fac ca metamorfozarea lui Drăgoi în egoprozist să pară mai mult decât predictibilă.

Mica mea inimă de om singuratic propune deja asumata formulă a unui gen hibrid, ceea ce pentru un consumator compulsiv de proză poate părea dezamăgitor. Însă aceleași fraze pletorice puse în slujba unui stil colocvial-argotic (marcă înregistrată Vlad Drăgoi) vor stârni adeziunea cititorului familiarizat cu producțiile sale anterioare. Evident, nu vom putea discuta aici despre o arhitectură romanescă bine articulată, convenția implicând un fir narativ programatic ciuntit, dar hiperramificat în multiple microdiegeze. Vorbim, mai exact, despre o formulă perfect adaptabilă unui personaj a cărui unică stratagemă existențială este recularea din fața realității. Pornind de la aceste date, o disociere a autorului de protagonist ar fi de la sine înțeleasă, numai că, din fericire, acesta își asumă personajul-narator, într-o manieră atât de plauzibilă, încât textul pare de-a dreptul o autoficțiune. Firește, autenticismul este susținut și de anumite ingrediente autobiografice, dintre care cel mai important ar fi arealul socio-profesional al autorului.

Personajul lui Drăgoi este excesiv infantilizat, acestuia imprimându-i-se parcă ceva din reprezentările pedofobe, specifice filmelor lui Michael Haneke: un nombrilism exacerbant, o instinctualitate activată de stimuli bazali, un cinism și o cruzime puerile: „de obicei îmi închid nările doar când trec pe lângă bărbați, cu precădere țigani și boschetari, oameni neatrăgători de care știu, simt dinainte, doar uitându-mă la fața lor și observându-le mersul, că o să emane tot felul de putori imposibile de la care numai cu o greață verde în gură pot să mă aleg, dar, de exemplu, când văd că trece câte o fată frumoasă și faină, atunci îmi deschid larg nările și, de îndată ce fata a ajuns în spatele meu, încetinesc puțin, dacă nu chiar mă opresc de-a binelea, și îmi place

să trag cu nesaț curentul ăla parfumat și minunat și dens, care iese din toată fata aia.”.

Remarcabil, aici, este felul în care decredibilizarea romofobiei se realizează întocmai prin credibilizarea unui personaj care, printre altele, dă rămadă, scapă sau sparge obiecte casabile, doar pentru ca mai apoi, confruntat cu consecințele propriilor drăcării, să bage capul în nisip. În fond, o abilitate auctorială eclatantă, precum și un autenticism impecabil simulat permit atât subminarea evidentă a rasismului (prin subordonarea lui unui infantilism strident), cât și sfidarea oricăror ingerințe ale corectitudinii politice în spațiul creației literare. Or, în aceste condiții, acuzele de rasism aduse autorului, evident nefondate, indică mai degrabă o inaptitudine funciară în intuirea mecanismelor de funcționare a oricărui text literar.

Dincolo de *întârzierea* sa evidentă, personajul lui Drăgoi este capabil de autodiseccii morale necompletezente sau chiar de autoînvinovățiri, chiar dacă toate aceste ecleraje rămân, fatalmente, sterile. În nuce, rezolvarea tensiunilor interioare apare perfect descrisă în vizionarea scenei din *Black Panther*, când personajul lui Martin Freeman, amenințat de laserele care, inevitabil, îi vor fisura aparatul de pilotaj, decide să nu capituleze. Însă, din nou, fragila adeziune identificatoare este imediat compromisă de o copilărească evadare în ficțiunea reversibilității proprii situații: „și faza care mi-a plăcut mult aici e că sticla aia în care raii trag cu lasere începe să afișeze la un moment dat și un procentaj digital, care spune cât mai durează pînă cînd sticla o să se spargă [...] și mie mi-ar fi prins tare bine ca în noaptea care trecuse să fi văzut și să fi auzit tare și clar avertizarea așa cum i-a apărut ea lui Martin Freeman.”.

Același egotism face ca niciunul dintre personajele secundare să nu poată avea parte de o minimă individualizare. Lipsite de orice concretețe, ele par niște proiecții decorative menite să umple un spațiu al memorărilor, în care vioara întâi va fi același protagonist-narator nicidecum dispus să cedeze prim-planul. De o mai mare atenție, însă, va avea parte sandwich-ul de la Panini, o veritabilă madlenă a lui Drăgoi. Totuși, trebuie spus că egolatria puberală nu devine rebarbativă, aceasta fiind inteligent convertită într-o vulnerabilitate care poate stimula empatia. Căci între devastarea ghivecelor bunicii și spargerea vasului cu maioneză din frigiderul mamei se desface implacabil un arc al neputinței.

Faptul că personajul narator își exhibă propria debilitate face ca o apropiere a lui Drăgoi de un curent ca New Sincerity

Path XII - Malus Domestica

să pară – vezi intervenția lui Mihnea Bălci din „Observator Cultural” – un subiect eligibil pentru o discuție serioasă. Doar că, în cazul de față, putem discuta cel mult despre verosimilizarea maximală a unui personaj cu date neverosimile. *Mica mea inimă de om singuratic* va rămâne proiectul unui iconoclast care mitraliază cu succes tot ceea ce îi iese în cale,

povestea unui imatur cinic, dar și a unui sentimental incurabil, o autosubversivă, dar perfect convingătoare confesiune, pe scurt, romanul unuia dintre cei mai talentați scriitori de după 2010.

*Vlad Drăgoi, *Mica mea inimă de om singuratic*, Editura Polirom, Iași, 2019.